

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY
Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2
Tel.: +420 221 997 111
www.justice.cz

V Praze dne 9. 1. 2014
Č.j.: MSP-744/2013-OT-OSV/7

Ministerstvo spravedlnosti ČR, z podnětu odvolání pana Tomáše Peciny, nar. 21. 4. 1966, bytem Slezská 56, 120 00 Praha 2, proti rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 13. 11. 2013 č.j. Si 211/2013-15

vydává

podle § 16 odst. 3 a § 20 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „InfZ“), a § 89 a 90 zákona č. 500/2004 Sb., o správním řízení (správní řád), toto

r o z h o d n u t í :

Podle § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu se ruší rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 13. 11. 2013 č.j. Si 211/2013-15 a věc se mu vrací k novému projednání.

Odůvodnění:

Žadatel požádal dne 12. 10. 2013 Krajský soud v Praze jako povinný subjekt ve smyslu § 2 odst. 1 InfZ (dále jen „orgán prvního stupně“) o informace spočívající v zaslání kopie návrhu na zápis do seznamu znalců týkajícího se PhDr. Jana B. Uhlíře, Ph.D., a to včetně všech příloh a dodatků.

Orgán prvního stupně zaslal dne 25. 10. 2013 žadateli přípis, v němž uvedl, že žádost o jmenování PhDr. Jana Borise Uhlíře, Ph.D. znalcem z oboru sociální vědy, odvětví politologie se specializací na nacismus, fašismus, neonacismus a neofašismus byla dotázanému soudu doručena dne 9. 11. 2012. Předsdkyně Krajského soudu v Praze rozhodla o jmenování znalcem dne 24. 6. 2013. Toto rozhodnutí pak orgán prvního stupně žadateli poskytl.

Žadatel podal dne 29. 10. 2013 stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace.

Ve stížnosti uvedl, že mu orgán prvního stupně neposkytl informace, o které žádal, tedy kopii návrhu na zápis do seznamu znalců včetně všech příloh a dodatků, a to aniž by vydal rozhodnutí o odmítnutí žádosti ve smyslu ustanovení § 15 InfZ.

Orgán prvního stupně rozhodl dne 13. 11. 2013 o odmítnutí žádosti.

V odůvodnění svého rozhodnutí odkázal na ústavní základy práva na informace, které je zaručeno v čl. 17 Listiny základních práv a svobod. K samotné žádosti pak orgán prvního stupně uvedl, že žadatel požaduje informace, které jsou obsaženy ve správním spise týkajícím se znalce PhDr. Jana B. Uhlíře, Ph.D., přičemž dle povinného subjektu správní řád možnost žádat o informace v režimu InfZ nevylučuje. Orgán prvního stupně rovněž vyslovil názor, že z formulace žádosti lze dovodit, že žadatel se nedomáhá možnosti nahlédnout do správního spisu, ale že žádá o poskytnutí informace podle InfZ. Připomněl také, že žadatelově žádosti již částečně vyhověl. Orgán prvního stupně rovněž uvedl, že je

oprávněně chránit osobní údaje obsažené v dokumentech ve správním spise, a proto anonymizoval údaje týkající se data narození a bydliště znalce. K tomu pak doplnil, že PhDr. Jan Boris Uhlíř, Ph.D. působí jako znalec z oboru sociální vědy, odvětví politologie se specializací na nacismus, fašismus, neonacismus a neofašismus, tedy jako znalec ideologií, které jsou základem pravicového extremismu, jenž je často spojen s násilnými projevy. Vzhledem k tomu dospěl k závěru, že znalec takto exponovaného oboru musí být chráněn. Dotázaný soud dále odkázal na nálezný Ústavního soudu ze dne 13. 8. 2002 sp. zn. Pl. ÚS 3/2002, k čemuž doplnil, že v souvislosti s částí žádosti týkající se data narození, bydliště a ostatních dokladů o odborné způsobilosti, tj. vysvědčení o dosaženém vzdělání a doporučení kolegů, provedl test proporcionality. Na základě poměrování vzájemně si konkurujících práv, tedy práva na informace týkající se procesu jmenování znalce podle § 3 odst. 1 zákona č. 36/1967 o znalcích a tlumočnících, a práva na ochranu soukromí a osobních údajů, dal orgán prvního stupně přednost právu na ochranu soukromí znalce. K tomu uvedl, že tuto ochranu aplikoval v omezeném rozsahu, neboť žadateli zpřístupnil údaje obecné povahy týkající se ustanovení konkrétního znalce do funkce a rozhodnutí o jeho jmenování. K žadatelem požadovaným kopiím dokumentů pak dodal, že povinný subjekt tyto listiny nevystavil, a proto je nemůže žadateli na žádost vydat. Na závěr pak uvedl, že pokud je účelem poskytnutí informace zajištění transparentnosti jmenování konkrétního znalce do seznamu znalců, není dle orgánu prvního stupně údaj o bydlišti a datu narození k naplnění tohoto účelu potřebný.

Žadatel podal dne 26. 11. 2013 proti rozhodnutí orgánu prvního stupně odvolání.

Žadatel ve svém odvolání uvádí, že napadené rozhodnutí je zmatečné, neboť ačkoliv mu nebyly poskytnuty žádné informace, o které žádal, napadené rozhodnutí je formulováno jako rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti. Žadatel dále poukazuje na skutečnost, že argumentace napadeného rozhodnutí se soustředí na to, že žadateli nelze poskytnout osobní údaje týkající se znalce, nicméně vzhledem k tomu, že tyto údaje jsou každému k dispozici z veřejných zdrojů, o takové údaje ani nežádal. Jediné, co orgán prvního stupně k odeřpení požadovaného návrhu na zápis do seznamu znalců uvedl, bylo konstatování, že znalce je třeba chránit. Žadatel rovněž vyslovuje názor, že uvádí-li orgán prvního stupně jako důvod pro odmítnutí žádosti tu skutečnost, že požadované dokumenty sám nevystavil, a proto je nemůže žadateli ani poskytnout, je dle žadatele takové odůvodnění nesrozumitelné a s platným právem se mýjí. K tomu připomíná, že důvody pro odmítnutí žádosti o informace jsou zákonem taxativně vymezeny. Na závěr pak žadatel poukazuje na skutečnost, že v případě znalkyně Mgr. Lenky Vrchlavské působící ve stejném oboru mu byly totožné dokumenty poskytnuty přípisem dotázaného soudu ze dne 25. 10. 2013.

Orgán prvního stupně předložil žadatelovo odvolání spolu se spisovým materiálem sp. zn. Si 211/2013 odvolacímu orgánu.

Dne 2. 1. 2014 podal žadatel u odvolacího orgánu návrh na přijetí opatření proti nečinnosti, v němž uvedl, že o podaném odvolání nebylo nadřizeným orgánem v zákonné lhůtě rozhodnuto.

Odvolací orgán napadené rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 13. 11. 2013 č.j. Si 211/2013-15 přezkoumal a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

Odvolací orgán vycházel ze spisu Krajského soudu v Praze. K dispozici měl žádost o informace ze dne 12. 10. 2013, přípis soudu ze dne 25. 10. 2013, žadatelovu stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace ze dne 29. 10. 2013, rozhodnutí soudu ze dne 13. 11. 2013, žadatelovo odvolání ze dne 26. 11. 2013 a návrh na přijetí opatření proti nečinnosti ze dne 2. 1. 2014.

Odvolací orgán posoudil věc následovně.

Právo na informace patří podle Listiny základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky, mezi základní politická práva. Podle čl. 17 odst. 1 až 5 Listiny, svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny, každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem. Právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li

o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti. Státní orgány jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti.

Výkladovým pravidlem pro zákonem stanovená omezení základních práv a svobod platí dle čl. 4 odst. 4 Listiny, že při používání ustanovení o mezích základních práv a svobody musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu a taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena. Ústavní soud v této souvislosti mnohokrát judikoval, že rozsah omezení základních práv a svobod je třeba z těchto důvodů vykládat restriktivně.

Taktéž podle Mezinárodního paktu o občanských a politických právech má každý právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu. Užívání práv zde uvedených s sebou ovšem nese zvláštní povinnosti a odpovědnost, a proto může podléhat určitým omezením. Tato omezení mohou být stanovena pouze zákonem a musí být nutná k respektování práv nebo pověsti jiných nebo k ochraně národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku nebo veřejného zdraví nebo morálky.

Rovněž Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve svém čl. 10 stanoví, že každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti i odpovědnost, nicméně může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.

Právním předpisem, kterým je v České republice realizováno právo na svobodný přístup k informacím, je InfZ. Postup při vyřizování písemných žádostí o poskytnutí informace je upraven v ustanoveních §§ 14 a 15 InfZ. Primární povinností povinného subjektu je s ohledem na § 14 odst. 5 písm. d) InfZ poskytnutí informace v souladu s žádostí. K odmítnutí žádosti dotázaný povinný subjekt přistoupí tehdy, jestliže úspěšnému naplnění povinnosti poskytovat informace brání některé z omezení práva na informace, která jsou přesně vymezena v ustanoveních §§ 7 až 12 InfZ. Pokud povinný subjekt žádosti, byť i jen zčásti, nevyhoví, vydá ve lhůtě pro vyřízení žádosti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, popřípadě o odmítnutí části žádosti.

Povinnost poskytovat informace vychází z ustanovení § 2 odst. 1 InfZ, které stanoví, že vyjmenované povinné subjekty mají podle InfZ povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti. Povinné subjekty tedy poskytují informace, které mají reálně k dispozici, respektive rovněž informace, které sice nemají, ale na základě povinnosti stanovené právním předpisem mít mají. Na vytváření nových informací se povinnost poskytovat informace v souladu s ustanovením § 2 odst. 4 InfZ nevztahuje.

Žadatel se na orgán prvního stupně obrátil s žádostí o informace podanou dle InfZ, v níž požádal o zaslání kopie návrhu na zápis do seznamu znalců týkajícího se PhDr. Jana B. Uhlíře, Ph.D., a to včetně všech příloh a dodatků. Vzhledem k tomu, že na tuto žádost reagoval orgán prvního stupně přípisem, jímž mu poskytl toliko anonymizované rozhodnutí ze dne 24. 6. 2013 o jmenování PhDr. Jana B. Uhlíře, Ph.D. znalcem, podal žadatel stížnost na postup při vyřizování žádosti. Orgán prvního stupně pak v rámci autoremendury vydal dne 13. 11. 2013 rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti. Toto rozhodnutí orgánu prvního stupně pak žadatel napadl svým odvoláním ze dne 26. 11. 2013.

Pojem informace definuje InfZ ve svém ustanovení § 3 odst. 3, podle něhož se informací pro účely tohoto zákona rozumí jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakékoliv podobě, zaznamenaný na jakémkoliv nosiči. Pojem informace je tedy vymezen velmi široce. V případech pochybností, zda se na požadované informace vztahuje povinnost zakotvená v § 2 InfZ, je dle názoru odvolacího orgánu třeba vycházet

z § 1 odst. 3 instrukce Ministerstva spravedlnosti ČR ze dne 24. 7. 2009, č. j. 13/2008-SOSV-SP, kterou se provádějí některá ustanovení InfZ (dále jen „Instrukce“), které se odvolává na ústavní základy práva na informace, jehož prostřednictvím se občané podílejí na výkonu veřejné moci a na kontrole činnosti orgánů veřejné moci. Z tohoto ustanovení rovněž vyplývá, že přístup k informacím může být omezen pouze zákonem, je-li to nezbytné pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti. Povinnost poskytovat informace se tak vztahuje na veškeré informace související s působností povinného subjektu, jejichž poskytování není ze zákona vyloučeno.

Odvolací orgán se proto ztotožňuje s tvrzením žadatele, že důvody pro odmítnutí žádosti o informace jsou vymezeny taxativně a že povinný subjekt není oprávněn tento rozsah rozšiřovat. Omezení práva na informace vycházející z principů uvedených v Listině základních práv a svobod a v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech je pak přesně vymezeno v ustanoveních §§ 7 až 12 InfZ. Povinný subjekt tedy při posuzování žádosti o informace musí vždy posoudit, zda požadované informace neobsahují některé z chráněných informací, jimiž jsou zejména

1. osobní údaje (viz § 8a a § 8b InfZ a ustanovení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů),
2. informace o soukromí (viz § 8a InfZ a ustanovení §§ 11 až 13 občanského zákoníku),
3. utajované informace (viz § 7 InfZ a ustanovení zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti),
4. obchodní tajemství (viz § 9 InfZ a ustanovení § 17 obchodního zákoníku),
5. další informace, které jsou chráněné podle zákona č. 106/1999 Sb., např. informace podle ustanovení § 11 odst. 2 písm. a) a c) nebo § 11 odst. 3,
6. další informace, které jsou chráněné podle zvláštních zákonů (např. bankovní tajemství, telekomunikační tajemství aj.),

a v rozsahu odpovídajícím výsledku tohoto posouzení veškeré ostatní informace poskytne. Při posuzování vychází z respektu k principům minimalizace a selekce zakotveným v ustanovení § 12 InfZ, podle něhož povinný subjekt provede všechna omezení práva na informace tak, že poskytne požadované informace včetně doprovodných informací po vyloučení těch informací, u nichž to stanoví zákon. Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.

Pokud jde o charakter žadatelem požadovaných informací, odkazuje odvolací orgán dotázaný soud především na náleze Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2010 sp. zn. I. ÚS 517/10. Ústavní soud v tomto svém nálezu připomněl svůj předchozí náleze ze dne 17. 7. 2007 sp. zn. IV. ÚS 23/2005, v němž vyslovil obecný právní názor platný bez ohledu na konkrétnosti toho kterého případu, a to že profesionální sféra osob působících ve veřejném životě a informace o ní, tedy včetně údaje o profesní minulosti, náleží do sféry veřejné. K tomu pak Ústavní soud doplnil, že profesionální sféra se netýká jen úzce formálního výčtu dosud zastávaných profesních funkcí, ale že jí naplňují zásadně veškeré aspekty osobnosti objektivně způsobilé mít souvislost s výkonem dané funkce. Dle odvolacího orgánu nemůže být pochyb o tom, že soudní znalec je osoba působící ve veřejném životě, a proto lze veřejný zájem na poskytnutí informací souvisejících se vznikem oprávnění vykonávat znaleckou činnost dle zákona o znalcích a tlumočnících, jakými jsou například návrh na jmenování znalce nebo příslušný vysokoškolský diplom, jednoznačně shledat.

Z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že orgán prvního stupně dospěl k závěru, podle něhož nemůže žadateli poskytnout návrh na zápis do seznamu znalců týkající se PhDr. Jana B. Uhlíře, Ph.D., na základě provedeného testu proporcionality. Dle odvolacího orgánu je možné souhlasit s tím, že s ohledem na obor znalecké činnosti, pro něž je dotýčný znalec v seznamu znalců zapsán, lze přistoupit k anonymizaci údajů o jeho bydlišti a datu narození. Tyto úvahy se však dle odvolacího orgánu nemohou vztahovat také na poskytnutí dokladů o odborné způsobilosti znalce, jako je například vysvědčení o dosaženém vzdělání, nebo doporučení kolegů. Argumentuje-li orgán prvního stupně při anonymizaci data narození a údaje o bydlišti tím, že k ověření transparentnosti jmenování konkrétního znalce nejsou takové údaje potřebné, je zřejmé, že si je vědom toho, z jakého důvodu si žadatel požadované informace vyžádal. Co jiného by pak mohlo tuto transparentnost jmenování

podpořit více než poskytnutí dokumentů, na jejichž základě ke jmenování konkrétní osoby znalcem došlo?

Odvolací orgán při této příležitosti opětovně odkazuje na ustanovení § 12 InfZ upravující principy minimalizace a selekce. Podle tohoto ustanovení platí, že povinný subjekt provede všechna omezení práva na informace tak, že poskytne požadované informace včetně doprovodných informací po vyloučení těch informací, u nichž to stanoví zákon. To pak pro aplikaci zákonných důvodů pro omezení přístupu k informacím znamená, že povinný subjekt poskytne veškeré požadované informace, jejichž vydání nebrání některý z důvodů stanovených zákonem, a z poskytnutí naopak vyloučí ty informace, jejichž vydání zákon zapovídá. Žádost však nelze odmítnout jako celek jen z toho důvodu, že část požadovaných informací nemá být vydána (viz FUREK, Adam; ROTHANZL, Lukáš. *Zákon o svobodném přístupu k informacím a související předpisy: komentář*. 2. aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Linde, 2012. ISBN 987-80-7201-868-0, s. 513). To pak v posuzovaném případě znamená, že obsahuje-li například vysokoškolský diplom, popřípadě jiné vysvědčení o dosaženém vzdělání, informace, které by mohly být zneužity k nátlaku, popřípadě k vydírání, jak uvedl dotázaný soud, je možné v této části přistoupit k jejich anonymizaci a zbytek daného dokumentu pak žadateli poskytnout. Takový krok však musí být povinným subjektem důkladně odůvodněn. Orgán prvního stupně tedy měl žadateli zcela jasně osvětlit, jak může poskytnutí kopie vysvědčení o dosaženém vzdělání ohrozit bezpečnost konkrétního znalce.

Orgán prvního stupně v neposlední řadě také uvedl, že požadované informace nemůže žadateli poskytnout z toho důvodu, že je sám nevystavil. K tomu odvolací orgán odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2009 č.j. 1 As 29/2009-59, v němž Nejvyšší správní soud posuzoval otázku interpretace pojmu „informace vztahující se k působnosti povinného subjektu“, který je zakotven v § 2 odst. 1 InfZ, na nějž orgán prvního stupně nepřímo odkazuje. Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku dospěl k závěru, že k působnosti povinného subjektu se zpravidla vztahují všechny informace, které má objektivně k dispozici. Nejvyšší správní soud tento závěr dovodil ze zásady zákonnosti výkonu veřejné moci, kdy je povinný subjekt povinen vykonávat svou činnost pouze v mezích a způsoby stanovenými zákonem. Pokud tedy povinný subjekt v rámci své činnosti fyzicky disponuje některými informacemi, mělo by to být pouze v důsledku výkonu jeho zákonné působnosti. Nejvyšší správní soud tedy uzavřel, že žadatel má právo na sdělení všech údajů, s nimiž povinný subjekt pracuje a jejichž poskytnutí není vyloučeno či omezeno podle §§ 7 až 11 InfZ.

Na základě výše uvedeného odvolací orgán potvrzuje žadatelův nárok obdržet požadované informace v souladu s ustanoveními InfZ, respektive přezkoumatelné rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Orgán prvního stupně je proto povinen opětovně posoudit charakter požadovaných informací a poskytnout žadateli veškeré požadované informace vyjma informací, jejichž vyloučení stanoví zákon. Pokud žádosti o informace byť i jen zčásti nevyhoví, je orgán prvního stupně povinen vydat rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti o informace v části týkající se chráněných informací. Takové rozhodnutí musí být řádně odůvodněno, povinný subjekt tedy musí žadateli jednoznačně sdělit, v čem případný zásah do chráněných informací spatřuje.

Z uvedeného vyplývá názor odvolacího orgánu, že žadatelovo odvolání je důvodné. *Odvolacímu orgánu za této situace nezbylo, než napadené rozhodnutí orgánu prvního stupně zrušit a věc mu vrátit k novému rozhodnutí, resp. poskytnutí informací. Ve svém dalším postupu bude orgán prvního stupně právním názorem odvolacího orgánu vázán.*

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není odvolání přípustné.

Mgr. Jaroslav Rozsypal, v.r.
vedoucí oddělení styku s veřejností
odboru tiskového
sekce kabinetu ministryně
Ministerstva spravedlnosti ČR
(agenda svobodného přístupu k informacím)

Za správnost:
Alica Kubíčková